

Sosiaalitoimi

Toimintasuunnitelma v. 2020

Sosiaalilautakunnan talousarvioon kuuluu viisi valtuustotasolla sitovaa tehtävää: hallinto, sosiaalityö, vanhustyö / kotipalvelu, vammaispalvelut ja terveystoimi. Toimialaan kuuluvien palveluiden tehtävänä on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta, terveyttä ja toimintakykyä sekä tuottaa vaikuttavia ja laadukkaita palveluita asiakaslähtöisesti ja moniammatillisesti yhteistyössä asiakkaiden ja heidän läheistensä kanssa. Osallisuus, aito avoimuus ja vastuullisuus ohjaavat toimintaamme.

Maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanon valmistelu lopetettiin 8.3.2019.

Uusi hallitus käynnistää laajan kehittämisohjelman terveyskeskusten vahvistamiseksi. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman tarkoituksena on kehittää nykyisestä terveyskeskuksesta laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus, josta asiakas saa palvelunsa sujuvasti ja avun yksilöllisiin tarpeisiin. Muutos toteutetaan muun muassa tiukentamalla hoitotakuuta, siirtämällä painotusta raskaista palveluista ehkäisevään työhön sekä vahvistamalla sote-ammattilaisten yhteistyötä. Lisäksi tullaan panostamaan palvelujen laatuun tuomalla tutkimus- ja kehittämistoiminta takaisin osaksi sosiaali- ja terveyskeskusten arkipäivää. Digitaalisia ja mobiileja palveluja otetaan käyttöön siellä, mihin ne soveltuvat. Sote-uudistukseen liittyen kehitetään yhdenmukaisia valtakunnallisia ja maakunnallisia palvelurakenteita, toimintatapoja ja tietohallintoa. Tavoitteena ovat asiakaslähtöiset, vaikuttavat, kustannustehokkaat ja yhteen sovitut sosiaali- ja terveystoimet. Kuntastrategiamme mukaisesti myös sote-palveluissa tavoitteenamme on vahvistaa yhdessä tekemistä ja verkostomaista toimintatapaa sekä ottaa käyttöön uusia innovaatioita. Yhteistyöllä ja kehittämisellä turvataan parhaiten kuntalaisten lähipalvelut tulevassa sote-rakenteessa. Aikataulutietoa ei ole talousarvion valmisteluvaiheessa käytettävissä muutoin kuin että syksyllä 2019 käynnistyvät ensimmäisinä selvitykset Uudenmaan sote-erillisratkaisusta ja kuntien mahdollisuudesta toimia tuottajana. Nämä selvitykset ovat osa rakenneuudistusta, ja vuoden 2020 loppuun mennessä selvitetään rahoitusratkaisu ja maakuntien monialaisuus.

Lapin sairaanhoitopiiri on järjestänyt erikoissairaanhoidon lisäksi myös perusterveydenhuollon palvelut lokakuusta 2017 alkaen. Sosiaalilautakunnan haasteena on edistää eri organisaatioissa toimivien sosiaali- ja terveystoimien yhteensovittamista. Yhteiseen uuteen hyvinvointikeskukseen päästään muuttamaan vuoden 2020 alussa. Yhteistyötä kehitetään konkreettisempaan suuntaan ja siitä käytännön esimerkkinä hyvinvointilähete-pilottiin osallistuminen.

Sosiaalitoimi on marraskuussa 2018 ilmoittautunut Kanta-aaltoon. Siirtymiseen liittyvät valmistelut ovat vielä kesken. Kantaan siirtyminen asteittain ja uusien asiakastietojärjestelmien käyttöönotto edellyttävät jatkossakin lisätyövoimaa sosiaalitoimen hallintoon. Määräaikaisen toimistosuhteen työsopimus päättyy 31.12.2019, mutta määräaikaisuutta on tarvetta jatkaa ajalle 1.1.2020-31.12.2021.

Sosiaalilautakunnan toimialan palveluiden ja rakenteiden kehittäminen on pitkäjänteistä, useimmiten vuosia edellyttävää työtä. Valtuustotason toimintasuunnitelmassa esitetään kuvaus tehtäväalueesta ja tavoitetaulukossa on painotettu tavoitteita, joita on mahdollista numeerisesti mitata. Monet sosiaali- ja terveystoimet ovat kuitenkin

luonteeltaan laadullisia, eikä niiden sisällön tai vaikuttavuuden numeerinen mittaaminen ole mahdollista kunnan käytössä olevilla menetelmillä. Yksityiskohtaisempi toimintasuunnitelma laaditaan käyttösuunnitelman yhteydessä. Käyttösuunnitelman hyväksyy sosiaalilautakunta.

Sosiaalitoimen hallinto

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Sosiaalitoimen hallinnon tehtävä on tukea toimialan palvelutuotantoa. Hallinnon palveluihin kuuluvat yleinen hallintokunnan palveluiden kehittäminen sekä toiminnan ja talouden suunnittelu, toteutus ja seuranta.

Tehtävän yleistavoitteet

Sosiaalitoimen hallinnosta ja päätöksenteosta vastaa sosiaalilautakunta, joka koontuu säännöllisesti. Sosiaalilautakunnan esityslistat ja pöytäkirjat liitteineen julkaistaan kunnan internet-sivulla. Sosiaalitoimen hallinnon käytännön työstä huolehtivat sosiaalijohtaja ja toimistosihteerit. Vuonna 2020 toteutetaan sosiaalitoimen asiakastiedon arkistoinnin käyttöönotto Kanta-palveluissa.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit
Palvelutuotantoa tukeva hallinto	-sisällöllisesti asianmukaiset, määräajassa valmistellut sosiaalilautakunnan asiat	-arviointi sosiaalilautakunnassa
	-palvelutuotannon tuki ja yhteistyön koordinointi, rakenteista ja resursseista huolehtiminen	-arviointi sosiaalitoimen tiimissä

Sosiaalityö

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Sosiaalityön tarkoituksena on turvata jokaiselle perustuslain mukainen oikeus ihmisarvoisen elämän edellyttämään välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Eriikäisille ja erilaisissa elämäntilanteissa oleville ihmisille suunnatuilla palveluilla pyritään turvaamaan sekä yksilön, perheen että koko yhteisön hyvinvointi.

Sosiaalityön kohderyhmänä ovat lapset, nuoret ja perheet sekä paljon tukea tarvitsevat henkilöt. Sosiaalityön tarkoituksena on edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut.

Sosiaalialan ammattilaiset tukevat ihmisten elämää ja hyvinvointia tarjoamalla ohjaus-, neuvonta-, hoiva-, huolenpito- ja kasvatustilaisuuksia. Tehtävänkuvaan kuuluu myös ihmisten auttaminen erilaisissa kriisitilanteissa ja elämäntilanteiden hallinnassa. Sosiaalityössä edetään valtakunnallisen suosituksen (THL) pohjalta systemaattisen työotteiden käyttöönottoon.

Tehtävän yleistavoitteet

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Suomalaisen perhepolitiikan tavoitteena on luoda lapsille turvallinen kasvuympäristö sekä varmistaa, että vanhemmilla on aineelliset ja henkiset mahdollisuudet synnyttää ja kasvattaa lapsia. Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa painotetaan ennaltaehkäisevien palveluiden ja varhaisen tuen järjestämistä oikea-aikaisesti. Työ on monelta osin yhteistoiminnallista tiimityötä, ja tulevaisuudessa tavoitellaan erityisesti palveluverkostojen yhteistyötä, jotta asiakas voisi yhteisten vastaanottoaikojen avulla välttyä aikataulullisestikin haastavilta useilta eri toimijoiden ajanvarauksilta. Tähän tarpeeseen vastaa systeemisen työtteen käyttöönotto ja juurruttaminen sekä kuntatasolla että laajemmin kollegiaalisen yhteistyön lisäämisellä Tunturi-Lapin ja muunkin Lapin sosiaalityön erityisasiantuntijoiden välillä.

Tavoitteena on palvelujen järjestäminen siten, että kevyemmillä avopalveluilla ehkäistään raskaampien palvelujen tarvetta. Ennaltaehkäiseviä ja varhaisen tuen palveluja ovat muun muassa perhetyö, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta sekä lapsiperheiden kotipalvelu. Ennaltaehkäisevää työtä on myös sosiaaliohjaajan 40 % työpanos sivistystoimessa koulukuraattorina.

Pitkäaikaisiin ja toisiinsa kietoutuneisiin ongelmiin ei ole nopeita ja yksinkertaisia ratkaisuja. Tämä on haaste, johon sosiaalityö kunnassamme pyrkii vastaamaan. Esimerkiksi lapsen kokemus kaltoinkohtelusta säilyy läpi elämän, ja psyykinen oireilu voi vaikuttaa pitkälle aikuisuuteen. Selviytymistä tukee niin lasten- ja nuorisopsykiatrian kuin lastensuojelun tutkimusten mukaan se, että lapsi voi muodostaa kestävän ja luottamuksellisen suhteen edes muutamaankin merkitykselliseen ihmiseen ja työntekijään. Lasten ja perheiden vaativiin tarpeisiin ja elämäntilanteisiin vastaaminen edellyttää palvelujärjestelmältä joustavuutta, osaamista sekä riittäviä henkilöstövoimavaroja. Oikea-aikainen avun saaminen edellyttää selkeitä yhteistyökäytäntöjä tuen, palvelujen ja hoidon järjestämisessä.

Paljon tukea tarvitsevat

Paljon tukea tarvitsevat asiakkaat ovat pääsääntöisesti aikuissosiaalityön asiakkaita. Aikuissosiaalityön tehtäväkenttiä ovat muun muassa arkielämän hallinta, köyhyys ja syrjäytyminen sekä päihde- ja mielenterveysongelmat. Syrjäytyminen, osallisuus ja yksinäisyys kytkeytyvät toisiinsa, ja aikuissosiaalityön asiakkaat tarvitsevat runsaasti tukea ja yksilöllistä ohjausta itsenäiseen toimimiseen, asioiden hoitoon ja elämän hallinnan opetteluun. Ikääntyvät kuntalaiset ovat kasvava asiakasryhmä aikuissosiaalityössä.

Sosiaalihuoltolain mukaisena tukitoimena tarjotaan kaikenikäisille paljon tukea tarvitseville neuropsykiatrista kuntoutusohjausta, jolla ehkäistään syrjäytymistä ja parannetaan arjen taitojen hallintaa. Kunta vastaa myös harkinnanvaraisesta eli ehkäisevästä ja täydentävästä toimeentulotuesta.

Hankkeet ja työryhmät

LAPE:n päättyessä muutosohjelman aikaansaamat ja alullepanemat hyvät käytännöt pyritään liittämään jatkumona osaksi lasten ja perhepalveluiden kehittämistä sekä käytännön työtä. Palvelunohjaus Muonion kunnassa toteutettiin LAPE- hankkeen aikana ja on osa kunnan digitaalisia sosiaalipalveluja.

Kunnan tehtävänä on ehkäistä lähisuhde- ja perheväkivaltaa, järjestää ehkäisevää päihdetyötä ja vähentää alkoholi-, huume- ja rahapelihaittoja sekä tupakointia.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit
Hyvinvoivat lapsiperheet	-tukea tarvitsevat lapsiperheet saavat oikea-aikaisia sosiaalipalveluita	-sosiaalihoitolain nojalla myönnettyjen palvelujen määrä suhteessa lastensuojelun avopalveluihin 80 % / 20 %
Hyvinvoivat aikuiset	-tukea tarvitsevat aikuiset saavat oikea-aikaisia sosiaalipalveluita.	- 90 % asiakkaista saa ajan työntekijälle 1 - 3 päivässä yhteydenotosta.

Vanhustyö ja kotipalvelu

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Vanhustyö

- 1) Tukee ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista.
- 2) Parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien päätösten valmisteluun ja tarvitsemiensa palvelujen kehittämiseen.
- 3) Parantaa iäkkään henkilön mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja sekä ohjausta muiden tarjolla olevien palvelujen käyttöön yksilöllisten tarpeittensa mukaisesti ja riittävän ajoissa silloin, kun hänen heikentynyt toimintakykynsä sitä edellyttää.
- 4) Vahvistaa iäkkään henkilön mahdollisuutta vaikuttaa hänelle järjestettävien sosiaali- ja terveyspalvelujen sisältöön ja toteuttamistapaan sekä osaltaan päättää niitä koskevista valinnoista.

Tehtävän yleistavoitteet

Kunta järjestää iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä. Vanhuspolitiikan tavoitteena on ikääntyvien toimintakyvyn ja itsenäisen elämän edistäminen siten, että mahdollisimman moni voisi elää omassa kodissaan ja tutussa ympäristössä. Toimintakykyä ylläpidetään kuntouttavalla toiminnalla sekä sosiaali- ja terveyspalveluilla. Sosiaalihuollon asumispalveluita ja laitoshoidtoa on tarjolla niille, jotka eivät enää suoriudu elämästään kotona.

Palvelut tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Kuntoutumista edistävät, kotiin annettavat palvelut ja teknologiset ratkaisut ehkäisevät ja siirtävät ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon tarvetta.

Ikääntyneiden palveluiden päivitetty suunnitelma 2018–2021 ohjaa toimintaa ja palveluita.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit
Lapin maakunnan vanhuspalveluiden kehittämissuunnitelman 2017-2020 mukainen palvelurakenne 75-vuotta täyttäneistä	-palvelutarpeen arviointi Muonion vanhustyön palveluiden myöntämisen perusteiden mukaisesti -omaishoidontuen myöntämisen perusteiden mukaiset palvelutarpeen arvioinnit	-kotona asuu 75 vuotta täyttäneistä 93-95% vastaavanikäisestä väestöstä -omaishoidontukea saa 8 % 75 vuotta täyttäneistä
	-resurssien oikea mitoitus ja kohdennus. Kotipalvelun tiimivastavaa koordinoi päivittäistä työtä -tehostetun palveluasumisen myöntämisen perusteiden mukaiset palvelutarpeen arvioinnit -palvelutarpeen arviointi Muonion vanhustyön palveluiden myöntämisen perusteiden mukaisesti.	-säännöllisen kotipalvelun piirissä on 13 - 14 % 75 vuotta täyttäneistä -ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 5-6 % vastaavanikäisestä väestöstä -vanhainkodeissa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksessa olevat 75 vuotta täyttäneet 1%. vastaavanikäisestä väestöstä

Vammaispalvelu

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Vammaispalveluiden tehtäväalueelle kuuluvat vammaispalvelulain ja erityishuoltolain mukaiset palvelut. Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Erityishuoltolaissa säädetään erityishuollon antamisesta henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden tai vamman vuoksi, ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja. Erityishuollon tarkoituksena on edistää henkilön suoriutumista päivittäisistä toiminnoista, hänen omintakeista toimeentuloaan ja sopeutumistaan yhteiskuntaan sekä turvata hänen tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito.

Tehtävän yleistavoitteet

Kunnan omana toimintana järjestetään päivä- ja työtoimintaa sekä kotihoidonohjaus. Lisäksi kunta järjestää itse tai ostaa muilta palvelutuottajilta vammaispalvelulain mukaisia yksilökohtaisia palveluita tarpeen mukaan. Päivätoimintaan kuuluu kodin ulkopuolelle järjestettyä, itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuo-

rovaikutusta edistävää toimintaa. Naalon toimintakeskuksessa työskentelyä kehitetään lisäämällä asiakkaiden itsenäistä elämää tukevia työtoimintoja ja aktiviteetteja. Vammaisten henkilöiden osallisuutta ja itsenäistä päätöksentekoa edistetään suosiolla työnantajamalliin siirtymistä, jossa asiakas toimii itse avustajan työnantajana.

Kunta ostaa kehitysvammaisten asumispalveluita Aspa-palveluilta, Kolpeneelta sekä Kasperkodilta. Lisäksi laitos-, kuntoutus ja tutkimuspalveluita ostetaan Kolpeneelta ja Tahkokankaalta.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit
Kehitysvammaisten osallisuuden lisääminen	-asiakkaiden osallistuminen päivä- ja työtoimintaan arjen raketien ylläpitämiseksi -asiakkaiden kanssa osallistutaan erilaisiin yhteisöllisiin tapahtumiin	-60 – 65 % käyntikertaa vuodessa toteutuneista toimintavii-koista, palvelusuunnitelmassa määriteltujen käyntikertojen mukaan -1 x kuukaudessa / 12 x vuodessa
Kehitysvammaisten itsenäisen asumisen ja omatoimisuuden suoriutumisen tukeminen	-ajantasaiset palvelusuunnitelmat - säännöllinen arkipäiväisten toimintojen harjoittelu. Omien asioiden hoitamista - kunnosta huolehtiminen liikku- malla, oman toimintakyvyn mu- kaisesti	-100 % tarkistettavista palvelu- suunnitelmista tehty, tarkistus- päivät 30.6 ja 31.12 - ruoan valmistaminen toiminta- keskuksessa kerran kuussa - kuntosali- ja liikuntatuoki-ot, keskimäärin 4 x kk
Erityistason ohjaus ja osaamisen kehittäminen	-yhteistyössä naapurikuntien kanssa järjestetään erilaisia koulutuksia sekä ohjaajille että asiakkaille. Seudullisen vuoro- vaikutuksen lisääminen.	6 x vuodessa osallistuminen koulutus- ja muihin sosiaalisiin tapahtumiin

Terveystoimi

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Terveydenhuollon tarkoituksena on:

- 1) edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta;
- 2) kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja;
- 3) toteuttaa väestön tarvitsemien palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, laatua ja potilasturvallisuutta;
- 4) vahvistaa terveydenhuollon palvelujen asiakaskeskeisyyttä; sekä
- 5) vahvistaa perusterveydenhuollon toimintaedellytyksiä ja parantaa terveydenhuollon toimijoiden, kunnan eri toimialojen välistä sekä muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä.

Terveystoimen tehtäväalueelle kuuluvat perusterveydenhuollon palvelut, erikoissairaanhoidon, päihdekliniikka, ympäristöterveydenhuolto, syöpäpotilaiden hoitokustannusavustus ja talteen otetut eläimet. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu kuuluu Lapin sairaanhoitopiirille. Ympäristöterveydenhuollon järjestää Sodankylän kunta. Talousarvioon varataan määräraha syöpäpotilaiden syöpähoitojen hoitopäivämaksujen sekä heidän potilashotellissa tapahtuvien yöpymisten omavastuusuuden korvaamiseen. Talteen otettuja eläimiä koskevat palvelut ostetaan yksityiseltä.

Tehtävän yleistavoitteet

Lapin sairaanhoitopiiri järjestää Muonion kunnan puolesta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon. Palvelutason muutosta arvioitaessa käytetään pohjatietona tilinpäätös- ja toimintakertomustietoja, Mediatriin tilastotietoja sekä muuta toiminnasta dokumentoitua tietoa.

Seurattavat kuntakohtaiset indikaattorit määritellään yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa käyttösuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit
Perusterveydenhuollon palvelutaso pysyy ennallaan	-Lapin sairaanhoitopiirin järjestämät terveydenhuollonpalvelut	-määritetään käyttösuunnitelmassa
Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välinen yhteistyö sujuvoituu.	-Lapin sairaanhoitopiirin järjestämät terveydenhuollonpalvelut	-määritetään käyttösuunnitelmassa
Sosiaali- ja terveystoimen palveluiden toiminnallinen integraatio paranee.	Lapin sairaanhoitopiirin ja Muonion kunnan yhteiset toiminnalliset rakenteet.	- määritetään käyttösuunnitelmassa